

OBSAH

	PŘEDMLUVA	11
	SEZNAM SYMBOLŮ	13
1.	OBCENÝ ÚVOD DO OBLASTI ELEKTRONIKY	17
1.1.	Úvod a vymezení	17
1.2.	Základní pojmy a názvy	20
1.2.1.	Náboj a proud	20
1.2.2.	Napětí, potenciál a intenzita elektrického pole	20
1.2.3.	Výkon a energie	20
1.2.4.	Kmitání a vlna	21
1.2.5.	Impuls a sled impulsů	22
1.2.6.	Kvantování	23
1.2.7.	Znak	23
1.2.8.	Zpráva a informace	24
1.2.9.	Signál	24
1.2.10.	Přívlastky diskrétní a spojitý	24
1.2.11.	Přívlastky číslicový a analogový	24
1.2.12.	Přívlastky binární (dvouhodnotový) a dvojkový, pojmy bit, slabika	25
1.2.13.	Kód	25
1.2.14.	Funkční členy	27
1.2.15.	Součástky a jejich charakteristiky	27
1.2.16.	Zesílení a útlum	28
1.2.17.	Frekvenční charakteristika, mezní frekvence, šířka pásma	30
2.	FYZIKÁLNÍ ZÁKLADY ELEKTRONICKÝCH SOUČÁSTEK	32
2.1.	Konduktivita γ	32
2.1.1.	Volné nosiče nábojů	32
2.1.2.	Elektrický proud v pevných látkách	35
2.1.3.	Pojmy vodič, polovodič a izolant	38
2.1.4.	Elektrony a díry	41
2.1.5.	Bipolární chování proudu	44
2.1.6.	Dotování	45
2.1.6.1.	Polovodič N	46
2.1.6.2.	Polovodič P	47
2.1.6.3.	Zákon o působení aktivní hmoty	48

2.2.	Permitivita ϵ	49
2.3.	Permeabilita μ	52
2.4.	Hallův jev	56
2.5.	Přechod PN	58
2.5.1.	Závěrná (bariérová) vrstva	58
2.5.2.	Chování nosičů náboje vně závěrné vrstvy	64
2.6.	Seebeckův a Peltierův jev	66
2.7.	Doutnavý výboj	67
2.8.	Kapalně krystaly	68
3.	NEJDŮLEŽITĚJŠÍ ELEKTRONICKÉ SOUČÁSTKY	70
3.1.	Odporové součástky	70
3.1.1.	Rezistor	70
3.1.2.	Termistory	72
3.1.2.1.	Termistory NTC	72
3.1.2.2.	Termistory PTC	72
3.1.3.	Fotorezistor	74
3.1.4.	Varistor	74
3.1.5.	Magnetorezistor	75
3.2.	Kondenzátor	76
3.3.	Cívka	81
3.4.	Napájecí transformátor, sdělovací transformátor	87
3.5.	Polovodičové diody	91
3.5.1.	Plošné diody a hrotové diody, Schottkyho diody	91
3.5.2.	Stabilizační dioda, tunelová dioda a inverzní dioda	95
3.5.3.	Dioda P ⁺ PN a dioda PIN	98
3.5.4.	Kapacitní dioda	100
3.5.5.	Lavinová dioda a Gunnova dioda	101
3.5.6.	Fotodioda	102
3.5.7.	Světelná emisní dioda	103
3.5.8.	Magnetodioda	104
3.5.9.	Dvoubázová dioda (jednopřechodový tranzistor)	105
3.6.	Aktivní měničové součástky	106
3.6.1.	Termoelektrický článek a fotoelektrický článek	106
3.6.2.	Hallův generátor	107
3.7.	Tranzistory	108
3.7.1.	Unipolární tranzistor (FET)	108
3.7.1.1.	Tranzistor s přechodovým hradlem (JFET)	109
3.7.1.2.	Tranzistor s izolovaným hradlem (IGFET)	116
3.7.2.	Bipolární tranzistor	123
3.8.	Diodový zpětně závěrný tyristor a triodové tyristory	132
3.9.	Diodový obousměrný tyristor (diak) a triodový obousměrný tyristor (triak)	135
3.10.	Součástky pro číslicové zobrazování	136

4.	ÚVOD DO USMĚRŇOVACÍ A ZESILOVACÍ TECHNIKY	138
4.1.	Dioda ve funkci detektoru	138
4.1.1.	Usměrňování	138
4.1.2.	Demodulace	140
4.1.3.	Násobení napětí	141
4.2.	Tranzistor ve funkci zesilovače	141
4.2.1.	Obecně o zesilení	141
4.2.2.	Zapojení se společným emitorem	143
4.2.2.1.	Pracovní bod tranzistoru	143
4.2.2.2.	Návrh napětového děliče v bázi	148
4.2.2.3.	Určení napětového, proudového a výkonového zesílení; výkonová bilance	150
4.2.2.4.	Stabilizace pracovního bodu	153
4.2.2.5.	Vazby zesilovačů	156
4.2.2.6.	Prizpůsobení	158
4.2.3.	Zapojení se společným kolektorem	160
4.2.4.	Zapojení se společnou bází	163
4.2.5.	Darlingtonovo zapojení	164
4.2.6.	Dvojčinné zapojení zesilovače	165
4.2.7.	Rozdílový zesilovač	167
4.2.8.	Operační zesilovač	170
4.2.9.	Tranzistor jako čtyřpól	173
4.2.10.	Zapojení zesilovačů s tranzistory řízenými elektrickým polem	176
4.3.	Tranzistor ve funkci spínače	177
4.3.1.	Bipolární tranzistorový spínač	177
4.3.1.1.	Nasyčený stav tranzistoru	177
4.3.1.2.	Spínání proudu	179
4.3.1.3.	Dynamické chování tranzistoru	180
4.3.2.	Unipolární tranzistorový spínač	182
4.3.2.1.	Spínač typu MOSFET	182
4.3.2.2.	Spínač typu CMOS	184
4.3.2.3.	Analogový spínač	186
4.3.3.	Dovolená pracovní oblast tranzistoru ve funkci spínače	187
4.4.	Tyristor jako regulační člen	189
5.	ANALOGOVÉ ZPRACOVÁNÍ INFORMACE	192
5.1.	Děliče napětí	192
5.2.	Derivační člen	192
5.3.	Integrační člen	194
5.4.	Regulační a počítací zapojení s operačním zesilovačem	195
5.5.	Omezovač	199
5.6.	Schmittův klopný obvod	200
6.	ČÍSLICOVÉ ZPRACOVÁNÍ INFORMACE	203
6.1.	Základní logické členy a jejich schematické značky	203

6.1.1.	Rozdělení, definice signálů	203
6.1.2.	Nejdůležitější kombinační logické členy	205
6.1.2.1.	Opakovač	205
6.1.2.2.	Negátor	205
6.1.2.3.	Součinnový logický člen („a“, AND)	206
6.1.2.4.	Součtový logický člen („nebo“, OR)	206
6.1.2.5.	Logický člen NAND	206
6.1.2.6.	Logický člen NOR	207
6.1.2.7.	Logický člen „ekvivalence“	207
6.1.2.8.	Logický člen „antivalence“	208
6.1.2.9.	Montážní logické členy	208
6.1.3.	Nejdůležitější paměťové logické členy a časové logické členy (klopné obvody)	208
6.1.3.1.	Paměťové logické členy	208
6.1.3.2.	Časové logické členy	210
6.1.3.3.	Astabilní klopný obvod	211
6.2.	Elektronické kombinační logické členy	211
6.2.1.	Bipolární kombinační logické členy	212
6.2.1.1.	Diodové logické členy	212
6.2.1.2.	Tranzistorové logické členy	213
6.2.1.3.	Diodově tranzistorové logické členy (DTL)	214
6.2.1.4.	Rezistorově tranzistorové logické členy (RTL)	215
6.2.1.5.	Tranzistorově tranzistorové logické členy (TTL)	216
6.2.1.6.	Přímo vázané tranzistorové logické členy (DCTL)	218
6.2.1.7.	Integrované injekční logické členy (IIL)	218
6.2.1.8.	Emitorově vázané logické členy (ECL)	219
6.2.1.9.	Pomalé logické členy odolné proti rušení (LSL)	220
6.2.1.10.	Kombinované techniky	220
6.2.2.	Unipolární kombinační logické členy	221
6.2.2.1.	Logické členy MOS	221
6.2.2.2.	Logické členy CMOS	222
6.3.	Elektronické paměťové logické členy a časové logické členy (klopné obvody)	223
6.3.1.	Bipolární bistabilní klopné obvody	223
6.3.1.1.	Bistabilní klopný obvod – základní zapojení	223
6.3.1.2.	Asynchronní klopný obvod RS	225
6.3.1.3.	Synchronní klopný obvod RS	227
6.3.1.4.	Dvoufázový klopný obvod JK	229
6.3.1.5.	Klopný obvod D	231
6.3.1.6.	Klopný obvod T	232
6.3.2.	Unipolární bistabilní klopné obvody	232
6.3.2.1.	Statický klopný obvod MOS	232
6.3.2.2.	Kvazistatický klopný obvod MOS	233
6.3.2.3.	Dynamický klopný obvod MOS řízený dvěma synchronizačními signály	235
6.3.2.4.	Dynamický klopný obvod MOS řízený čtyřmi synchronizačními signály	235
6.3.2.5.	Klopné obvody CMOS	237

6.3.3.	Monostabilní klopné obvody	237
6.3.4.	Astabilní klopné obvody	240
6.4.	Elektronické funkční jednotky	242
6.4.1.	Posuvné registry	243
6.4.2.	Čítače	246
6.4.2.1.	Kruhový čítač	246
6.4.2.2.	Binární (dvojkový) čítač	248
6.4.2.3.	Dekadický (desítkový) čítač	250
6.4.3.	Převodníky kódu a zobrazovací jednotky	251
6.4.4.	Polovodičové paměti	255
6.4.4.1.	Základní pojmy	255
6.4.4.2.	Rozdělení pamětí	256
6.4.4.3.	Technologická provedení	258
7.	ZVLÁŠTNÍ ZAŘÍZENÍ	266
7.1.,	Převodníky	266
7.1.1.	Analogově číslicové převodníky (převodníky A/D)	266
7.1.2.	Číslicově analogové převodníky (převodníky D/A)	267
7.2.	Zařízení pro kvantování signálu	268
7.3.	Vstupní členy a výstupní členy (přizpůsobovací obvody)	269
7.3.1.	Přizpůsobení akčních členů k elektronickým obvodům (výstupní členy)	269
7.3.1.1.	Spínání indukční zátěže	269
7.3.1.2.	Spínání žárovek	270
7.3.1.3.	Zvětšení výstupního výkonu	270
7.3.1.4.	Přizpůsobení s galvanickým oddělením	272
7.3.2.	Přizpůsobení zdrojů (vysílačů) signálu k elektronickým obvodům (vstupní členy)	272
7.3.3.	Vzájemné přizpůsobení elektronických obvodů	273
7.3.3.1.	Přizpůsobení ke kladným vstupním napětím	273
7.3.3.2.	Přizpůsobení k záporným vstupním napětím	274
7.3.3.3.	Přizpůsobení k výstupům obvodů MOS	275
7.3.4.	Potlačení rušivých impulsů na vedení	275
7.4.	Stabilizační obvody	276
7.4.1.	Stabilizátory napětí	276
7.4.2.	Zdroje konstantního proudu	277
8.	INTEGROVANÉ OBVODY VELKÉ A VELMI VELKÉ INTEGRACE (DODATEK PŘEKLADATELE)	279
8.1.	Rozvoj integrovaných obvodů LSI a VLSI	279
8.1.1.	Integrované obvody spotřební elektroniky	281
8.1.2.	Integrované obvody LSI pro měřicí techniku	284
8.2.	Integrované obvody číslicové techniky	291
8.2.1.	Bipolární polovodičové paměti	291
8.2.2.	Unipolární polovodičové paměti	293

8.2.3.	Programovatelné polovodičové paměti	295
8.2.4.	Obvody mikroprocesorových systémů	297
8.2.5.	Mikropočítače	303
8.3.	Programování mikropočítačů	306
8.4.	Obvody styku s prostředím (komunikační obvody)	307
	LITERATURA	310
	REJSTŘÍK	313